

... alebo tretej kardinálnej čnosti.

BOŽIE SLOVO:

(Rim 5,1-5)

Čítanie z listu sv. apoštola Pavla Rimanom: *Ospravedlnení z viery, žijeme v pokoji s Bohom skrze nášho Pána Ježiša Krista.* ² *Skrze neho máme vierou prístup k tej milosti, v ktorej zotrávame, aj sa chválime nádejou na Božiu slávu.* ³ *A nielen to: chválime sa aj súženiami, veď vieme, že súženie prináša trpezlivosť,* ⁴ *trpezlivosť osvedčenú čnosť a osvedčená čnosť zasa nádej.* ⁵ *A nádej nezahanbuje, lebo Božia láska je rozliata v našich srdciach skrze Ducha Svätého, ktorého sme dostali. Počuli sme Božie slovo!*

KATECHÉZKA:

(na doplnenie www.inky.sk, úvahy/katechézy č. 670, 530, 671)

Apoštol nám dnes za sebou zoradil zaujímavú postupnosť. Začína sa slovami „chválime sa *súžením*“, v gréčtine je použité slovo *tlipsis*, ktoré vyjadruje utrpenie a súženie spôsobené útlakom, prekážkami, protiventstvami. Pavol tým myslí predovšetkým na odpor až prenasledovanie sveta, v ktorom žijeme – poznáme to aj dnes: výsmech, nepriateľstvo, odporovanie, obviňovanie z bigotnosti, nálepkovanie za „katolibancov“, za fašistov, obviňovanie z nenávisťosti, fanatizmu, dokonca stále viac diskriminácia v zamestnaní či školách, dokonca už aj trestné stíhanie za katolícke názory a správanie sa. Áno, áno, všetko to, čo sme my (resp. naši rodičia) poznali z čias komunizmu, sa pomaly plazivo vracia späť vo forme v niečom ešte horšej, než za oných čias.

Pavol však nad tým nenarieka, ale sa tým chváli, víta to. Prečo? Hovorí: Prináša to predsa trpezlivosť! U nás slovo *trpezlivosť* znie tak trochu pasívne, jednoducho len čosi znášať. V gréckej pôvodine ale slovo *katergazomai* znamená na niečom pracovať vytrvalo a húževnato tak, že to dovedieme až do zdarného konca. Pavol hovorí, že prekonávanie odporu a nepriateľstva či dokonca prenasledovania zo strany sveta pôsobí na našu vôľu a charakter rovnako, ako na svaly *prekonávanie váhy činky pri tréningu vo fitku*: stáva sa silnejšou a odhodlanejšou. To ale nie je všetko! Z takejto *zarytej odhodlanosti* sa rodí *osvedčená čnosť*. Grécke slovo *dokimé* znamená niečo ako vytríbený, odskúšaný, osvedčený charakter, ktorý je nadobudnutý práve takýmto dlhým cvičením.

Presne toto sú čnosti: návyky správneho života, získané tréningom. Katechizmus Katolíckej cirkvi o nich hovorí: „*Ludské čnosti sú pevné postoje, stále dispozície, trvalé dokonalosti rozumu a vôle, ktoré usmerňujú naše činy, usporadúvajú naše vášne a riadia naše správanie podľa rozumu a viery.* (2500) *Poskytujú človekovi ľahkosť, sebaovládanie a radosť, aby mohol viesť morálne dobrý život. Čnostný človek je ten, ktorý slobodne koná dobro. Morálne čnosti sa získavajú ľudským úsilím. Sú výsledkom a zároveň zárodkom morálne dobrých činov: uspôsobujú všetky schopnosti človeka, aby mali účasť na Božej láske.*“ (KKC 1804).

Pojem čností poznali už pohanskí Gréci pred Kristom. Aristoteles bol najväčším z gréckych filozofov. Žil niečo vyše tristo rokov pred narodením sa Krista. Jeho učiteľom bol nemenej slávny filozof Platón. A zase Aristoteles bol učiteľom a vychovávateľom Alexandra Macedónskeho, zvaného aj Veľký. Toho Alexandra, ktorý zjednotil Grécko, dobyl Perziu a za pár krátkych rokov rozprestrel svoju ríšu od Egypta až po hranice Indie. A áno, presne toho, s ktorého nasledovníkmi bojovali Júda Makabejský a jeho druhovia až tak, že sa ich boj stal súčasťou Biblie, kde sa nám zachoval dodnes.

Aristoteles dumaľ, uvažoval a nakoniec urobil zoznam štyroch najdôležitejších čností v živote každého človeka. Neskôr ich už v latinčine nazvali *kardinálnymi*. Slovo *cardinale* totiž pôvodne označovalo pánt dverí, niečo, okolo čoho sa všetko otáča. No a kardinálne čnosti sú práve tie štyri najdôležitejšie vlastnosti, okolo ktorých sa otáča celý náš život. „*Sú to: rozvážnosť (prudencia), spravodlivosť (iustitia), mravná sila (fortitudo) a miernosť (temperantia).* Spomínajú sa už v Starom zákone: „*A keď niekto miluje spravodlivosť, ona spôsobuje čnosti, lebo učí miernosti a opatrnosti, spravodlivosti a mravnej sile*“ (Múd 8,7).“ (KKC 1805)

Prvá je rozvážnosť, čiže **múdrost'**. Nie sú to poznatky a vedomosti. Človek môže mať obrovské vedomosti a pritom nerozumieť základným veciam sveta a života. Múdrost' znamená poznanie a porozumenie životu. V Kristovi Ježišovi, verím, už toto poznanie máme. Už vieme, kto sme, odkiaľ ideme, kam smerujeme, o čom je náš život, na čom jedinom záleží a na čom nie. Po 115-tich katechézках sice ešte nebudeme majstri múdrosti – na to je aj celý život príkrátky, sme preto Kristovi učeníci a učiť sa budeme až do konca života! – ale predsa, v Kristovi „*sú skryté všetky poklady múdrosti a poznania*“ (Kol 2,3) a my sme Ho už spoznali, i Jeho zámer s nami.

Druhá je **mravná sila** – schopnosť ísť za cieľom, ktorý sme vďaka múdrosti spoznali a tým je naše zbožštenie sa v Kristovi. Zdrojom našej sily je opäť Kristus, *viera* v Neho i Jeho slová, jej istota i rovnaká istota *nádeje* a nakoniec *obrátene*, zmena nášho myslenia. Túto cestu obrátene, zmeny myslenia, sme spoločne nastúpili vo februári tohto roku. Takmer celý tento rok sme žili obrátením! A ak sme naozaj svoje myslenie zmenili, ak sme si *navykli* pozeráť sa na svet takto po novom, podľa Krista, potom sme si práve osvojili čnosť *sily*, prinajmenšom jej začiatok a základ.

Treťou je čnosť **spravodlivosti**. Chcieť konať dobro a mať dobré vzťahy s Bohom, s ľuďmi ale aj so sebou je jedna vec, poznať však, čo dobro naozaj je, je vec druhá. Na túto cestu sa teraz spoločne vydáme. S pomocou tej najlepšej učiteľky, ktorú nám ustanovil sám Kristus, ba v ktorej On sám je prítomný a vyučuje, Katolíckej cirkvi, sa budeme učiť tomu, čo je *podľa Boha* spravodlivé a čo nie.

UVAŽOVANIE:

Ježiš na jednom mieste hovorí: „*Ti, čo sú uznaní za hodných tamtoho veku a zmŕtvychvstania, už sa neženia, ani nevydávajú. Už ani umrieť nemôžu, lebo sú ako anjeli a sú Božími synmi, pretože sú synmi vzkriesenia*“ (Lk 20,35-36). Hodní, gr. *axios*, znamená primeraný, zodpovedajúci niečomu, zodpovedajúci štandardom. Ježiš sa dotýka toho, čo je jadrom celého Evanjelia: že totiž na život v Nebi sú potrebné určité štandardy a kto ich nesplní, má proste smolu.

V rovine dejín to začína Zákonom. V ňom Boh ako otec pristupuje k ľuďom a dáva im prvé pravidlá, vyžaduje disciplínu, hrozí trestami za jeho porušenie i sľubuje odmenu za jeho plnenie. Pavol jasne hovorí o Zákone ako o našom vychovávateľovi pre Krista, kým sme boli nedospelí. A až potom, keď zákon splnil svoju úlohu a pripravil Bohu ľud dospelý a zrelý, prichádza Kristus a Evanjelium a vedie nás ďalej, za hranice Zákona, ku skutočnej dospelosti v Kristovi, ako aj o nej píše Pavol.

Tú istú postupnosť vidíme aj v starovekom a dodnes platnom procese *uvádzania do kresťanského života*: Najprv je katechumenát, ktorý je etapou Zákona – a až potom, po jeho dovŕšení, nastupuje mystagógia, uvedenie do Evanjelia, do života s Kristom, do sviatostí, do moci a sily Ducha Svätého. Podobne to odráža rovnako stará a dôkladne vypozerovaná schéma duchovného rastu: Najprv *cesta očisťovania*, ktorá je cestou Zákona – a až po nej Boh povoláva na *cestu osvietenia*, ktorou začína Evanjelium, kresťanstvo v plnom zmysle slova.

Už čoskoro blahoslavený Arcibiskup Fulton J. Sheen správne poukazuje na to, že práve zanevrenie na Zákon, askézu a disciplínu – v mylnom presvedčení, že to už je „Kristom zrušené“, stojí za značným percentom problémov súčasného kresťanstva i samej Cirkvi.

Myslím, že aj pre nás nastáva čas na *katechumenát*. Niečo z neho – veci, týkajúce sa Boha a viery – už máme za sebou. Od budúcej katechézky nastúpime cestu *spravodlivosti* a začneme sa spoločne učiť dobrou a zlu, oným *objektívnym podmienkam* nášho zbožštenia sa v Kristovi.